

Visitasedrag

Ved visitasen i Hol og Hovet, Dagali og Skurdalen, og Geilo,
06. april 2025

Ved biskop Jan Otto Myrseth

INNLEDNING

Kjære venner og gode halingar.

Det er vanskelig å se for seg noe som kan matche innledningen på de flotte visitasedagene her i Hol. Sammen med soknepresten og kirkevergen fikk jeg i strålende solskinn nyte den fantastiske naturen her oppe i fjellheimen med ski på beina, fra Glitreberget og hotel California, på 1169 meter over havet, det høyeste punktet mellom Dagali og Skurdalen.

Disse dagene har vært spekket av gode opplevelser og meningsfylte møter og viktige samtaler om kirke og lokalsamfunn. Takk for all gjestfrihet og raushet dere har møtt meg og mine medarbeidere med. Det har vært en udelt glede å møte så mange av dere, både ansatte, rådsmedlemmer, frivillige medarbeidere og vanlige kirkemedlemmer.

Hol kommune ligger helt øverst i Hallingdal, med grense mot Vestland fylke i nord og vest. 91 % av arealet ligger over 900 meter over havet, og turisme og turistrelaterte næringer er svært viktig for kommunen. Kommunen har bare 4500 innbyggere, men målinger basert på telling av mobiltelefoner i bruk tilsier at det i gjennomsnitt hver dag befinner seg et sted mellom 12000 og 13000 mennesker i kommunen. I høysesongen – til jul og påske – kommer antallet gjester opp mot 50 000. Bare i julegudstjenestene i fjor kom besøkstallene opp i over 2000, med en klar overvekt av turister.

De tre soknene tilhører hvert sitt dalføre: Hol og Hovet sokn i Holsdalføret og Geilo sokn i Ustedalen, mens Dagali og Skurdalen sokn tilhører Numedal. Geilo har status som nasjonalparklandsby, mens Hol, Hovet, Dagali og Skurdalen er mindre bygder med egne kirker og tydelig egen identitet.

MER HIMMEL PÅ JORD

En visitas gir anledning til å stanse opp og reflektere over kirkens plass i samfunnet og menighetenes daglige arbeid, og til sammen å drøfte målsettinger og strategier. Disse dagene har gitt rikelig anledning til dette. Rammen for dette foredraget tillater dessverre ikke en fullstendig gjennomgang av alt vi har opplevd og vært innom i samtaler og strategiske drøftinger, men jeg vil, med utgangspunkt i den strategiplanen Kirkemøtet vedtok for noen år siden og som konkretiserer visjonsformuleringen «Mer himmel på jord», forsøke å oppsummere mine inntrykk fra visitasen. Det første strategiske målet i denne planen er:

1. Kirken åpner rom for tro

Tirsdagen var satt av til møter med menighetsrådene, og under samlingen på Lia fjellhotell fikk jeg høre mange gode eksempler på hvordan kirken åpner rom for tro. Menighetsrådene delte både gleder og utfordringer, og vi fikk en god samtale om kirkens plass i lokalsamfunnet. Hol kirkelige fellesråd forvalter ikke mindre enn 7 kirkebygg, som på hver sin måte peker oppover og minner både fastboende, turister, hyttefolk og gjennomreisende om de store sammenhenger i livet. Jeg har med glede registrert den sterke

viljen til å ta vare på disse byggene og ønsket om å fylle dem med liv og aktivitet. Markeringen av Hol kirkes hundreårsjubileum var en skikkelig opptur i 2024, det samme var innvielsen av det nye orgelet i Geilo kulturkyrkje Palmesøndag for tre år siden, og i dag feirer vi altså Dagali kirkes 175-årsjubileum. I løpet av disse dagene har jeg vært innom alle de sju kirkene, og på hver sin måte bidrar de ved sin blotte eksistens og gjennom arkitektur og utsmykning til å åpne rom for tro. I tillegg kommer alle aktiviteter og de ulike tilbudene dere tilrettelegger.

Staben

En sentral del av visitasen er å bruke tid sammen med de ansatte medarbeiderne. Her i Hol har dere en engasjert og dyktig stab som vil mye og som gir mye av seg selv. Dere får til veldig mye bra og er dyktige både enkeltvis og sammen. Jeg registrerer at dere har en respekt og varme både i møte med hverandre, og med mennesker dere møter i de mange aktivitetene som foregår.

Gudstjenester og kirkelige handlinger

Gudstjenestene er pulsslaget i menighetene og den avgjørende forklaringen på at den kristne kirke fortsatt finnes etter to tusen år. Menighetene i Hol ønsker å tilrettelegge slik at gudstjenestene og de kirkelige handlinger holder i hevd folkekirkens brede kontaktflate i bygdene. Det er viktig at det holdes gudstjenester og kirkelige handlinger i alle tre sogn og i de 7 kirkene for å holde dem levende. Gudstjenesten er navet i menighetenes liv, og jeg gleder meg over kreativiteten og variasjonen jeg har fått innblikk i gjennom visitasdagene.

Vi startet på onsdag med en åpen morgensamling med nattverd i Geilo kulturkyrkje og avsluttet dagen med en kveldsgudstjeneste inspirert av, og basert på, Bob Dylans tekster og sanger. En stor honnør til både prester og kirkemusikere og andre medvirkende ved disse gudstjenestene og ved dagens visitasgudstjeneste og fasteaksjonsgudstjenesten i Geilo kulturkyrkje i ettermiddag. Det er forbilledlig hvordan dere gjennom samarbeidet med ulike krefter i lokalsamfunnet bidrar til å bygge bro mellom helg og hverdag og mellom kirken og dens nærmiljø.

Som kirke befinner vi oss i spennet mellom tradisjon og fornyelse, mellom historie og nåtid, og jeg heier på at dere aktivt leter etter muligheter for å styrke og levendegjøre gudstjenestelivet. Jeg gleder meg over at **deltakertallene i gudstjenestene** har gått markert oppover etter pandemien, og jeg ser at dere har jobbet veldig godt med gudstjenestetilbudet.

Trosopplæringsutvalget

er felles for alle tre soknene i kommunen og har i oppgave sammen med trosopplæringsmedarbeider å gjennomføre vedtatt plan for trosopplæring. På onsdag rakk jeg et kort besøk innom babysangen i Geilo kulturkyrkje. Slike besøk er alltid blant høydepunktene i visitasprogrammet. 19 ulike babyer var innom dette tilbudet i fjor, og på landsbasis var det ikke mindre enn 46 000 deltakere på baby- og småbarnssang. Det er en økning på fire prosent fra året før, som også var et rekord-år. Sammenlignet med 2019 er det en økning på hele 73 prosent. Småbarn- og babysang er et sted der barn og foreldre sammen kan bli kjent med kirken og som bidrar til å åpne rom for tro. Denne økningen er med å bekrefte utviklingen vi har sett etter pandemien, der stadig flere kommer til kirken på en ukedag. Kirken har en viktig og samlende rolle i mange lokalsamfunn.

På torsdag fikk jeg spise middag sammen med barn og voksne med tilknytning til barnekoret Skrål, som startet opp høsten 2023 med 17 barn i alderen 4 til 6 år. Under øvelsene synges det sanger, det bes og

det lekes. Skråll var med på kirkejubiléet i Hol og sang en egenkomponert sang. Dette arbeidet bidrar til å skape kontakt med de unge familiene i bygda, og servering av middag er et tilbud som tas imot med takknemlighet i tillegg til selve korarbeidet.

Det er ikke enkelt å samle barn og unge til aktiviteter i kirken når barnekullene går ned og aktivitetstilbudet i Hol er så stort. Vi har snakket om hvordan kirken kan jobbe nært med kommunen og andre gode krefter i nærmiljøet for å utfylle hverandre og tenke sammen. I møtet med Kultur og oppvekstetaten fikk vi høre om det gode samarbeidet som er mellom kirke og skole, og vi fikk en god samtale om hvordan det kan etableres faste møtepunkter for informasjonsutveksling og samhandling knyttet til barn og unge.

Både råd og ansatte er samstemte om at barne- og ungdomsarbeidet må ha prioritet, og at den gode relasjonen til skolen er et godt utgangspunkt. Jeg fikk oppleve nysgjerrige og åpne 3.- klassinger på påskevandring i Geilo kulturkyrkje, og det er gledelig at det er etablert temasamlinger for alle klassetrinn.

Konfirmantarbeidet

Årets konfirmanter er i innspurten, og jeg fikk være med på påskevandring og påskemåltid sammen med dem. De er en åpen og fin gjeng, og det er svært viktig å tenke klokt om hvordan kontakten med ungdommene kan videreføres også etter konfirmanttiden. Jeg er glad for at dere har et visst samarbeid i hele Hallingdal prosti om konfirmantarbeidet, og dette kan med fordel også videreføres etter konfirmanttiden.

Tunsberg bispedømme er nå midt i en satsing på konfirmanttiden, og det er ønskelig at alle ser nøye på det arbeidet som gjøres for og med konfirmantene for å sikre at formidlingen og felleskapet på en best mulig måte kommuniserer med konfirmantenes liv og virkelighet.

Et av punktene under overskriften «Kirken åpner rom for tro» er at den

«Styrker gjennom sin organisering en levende og nærværende folkekirke».

Under visitasen har vi hatt gode samtaler om hvordan vi kan tenke klokt sammen om veien videre når det gjelder forvaltning av ressurser, bemanning, samhandling og prioritering. Her er det nye verktøyet «**Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet**» et godt verktøy. Det er fint at dere er kommet i gang med å bruke dette hjelpemiddelet til å se de ulike planene og delene av menighetens virksomhet i sammenheng. For å få til en god utnyttelse av de ressursene som er til rådighet er det klokt å se ting i sammenheng. Her har menighetene et verktøy som kan hjelpe til slik at man kan løfte blikket og se hele kirken i Hol i sammenheng.

I tillegg til å levere kvalitet er det også viktig å satse på god informasjon. Dere har et fint menighetsblad og oppdaterte nettsider som gir god hjelp til å markedsføre alle de gode arrangementene, selv om det iblant kjennes krevende å nå ut når det ikke dukker opp så mange som man håpet på. Flott at dere har en ansatt som har et særlig fokus på å følge opp informasjon og sosiale medier. Det er en forutsetning for god informasjonsflyt ut at det er god informasjonsflyt internt, og det jeg fikk se på stabsmøtet var veldig betryggende. Her fikk alle anledning til å komme frem med viktig informasjon om det som skjer.

I rapportene jeg mottok i forkant av visitasen leste jeg at det blir arbeidet med muligheten for å forenkle menighetsrådsarbeidet i soknene. Det er behov for å tenke mer helhetlig om det kirkelige arbeidet, og å gå sammen om et felles menighetsråd bør absolutt vurderes. Med en slik løsning sikres alle tre sokn

representasjon. Samtidig kan ressursene på denne måten utnyttes bedre og mindre tid bindes opp til møter. Mange av sakene menighetsrådene forventes å jobbe med er de samme, og denne ordningen vil kunne frigjøre tid for sokneprest og kirkeverge. Samtidig er det viktig å understreke at soknene ikke på denne måten gir fra seg sitt selvstyre, og det finnes gode eksempler på løsninger for å bevare det lokale engasjementet, for eksempel ved et eget kirkeutvalg med tydelig mandat.

Det andre punktet på kirkens strategiplakat lyder:

2. KIRKEN ER DER LIVET LEVES

Et av delmålene under dette punktet er å «samhandle med organisasjonslivet, andre tros- og kirkesamfunn og offentlige, private og ideelle aktører».

Kultur og musikk

Kirken er en lokalt forankret **kulturarena** som forvalter kulturarv for alle generasjoner, og er tett sammenvevd med hele nasjonens historie – og historien til alle norske steder. Den angår og tilhører alle. Kulturarven gir dybde til gudstjenesteliv og liturgi, opplevelse av rom og steder, og gir tilhørighet. Dette handler om å forstå oss selv, hvem vi er, hvor vi kommer fra, og om å reflektere rundt verdiene våre og eksistensen vår.

Det er stor vilje og ønske om å holde konserter og kulturarrangementer i kirkene, og det var 4131 deltakere på konserter og kulturarrangementer i 2024, en solid økning fra 2023 (2558) og 2022 (2358). Geilo kulturkyrkje er godt egnet for mange typer arrangementer, og det er både konsertnemnd og gallerinemnd knyttet til kulturkyrkja. Under visitasen ble det tid til et møte med de som sitter i disse nemdene. Det ble en god samtale om utfordringer og muligheter knyttet til hvordan det kan skapes rom for ulike kulturuttrykk. Det krever god informasjon og samhandling for å utnytte det potensialet som finnes.

Hol kommune profilerer seg som en syngende kommune, og på fredagskvelden fikk jeg ved et lykketreff oppleve frivillighetssentralens arrangement på Kafé Perleporten, der en god forsamling sang seg gjennom populære låter fra 1980- og 90-tallet.

Jeg gleder meg over alle gode samarbeidstiltak kirken er engasjert i, og det er stor vilje fra både kommune og kirke til å videreutvikle samarbeidet.

Kirkebyggene

I Hol er det 7 forskjellige kirkebygg, hvorav 5 har en vernestatus. De er kulturhistorisk verdifulle bygg som vitner om en lang historie og sterk lokal identitet. De er viktige på hver sin måte for de ulike bygdene. Men å ha ansvaret for så mange kirkebygg kan også by på noe hodebry. For kirker skal fylles med liv og skal dessuten holdes ved like. Jeg har vært innom alle kirkene, og gleder meg over disse markerte byggene som formidler noe evig og annerledes enn andre bygg i kommunen. Det er bygg som har vært fylt av levd liv og skapt en himmel over livet til både fastboende og gjester. Det er viktig at menighetene i hele kommunen ser helhetlig på forvaltningen av disse, og tenker langsiktig sammen med kommunen om hvordan disse byggene fortsatt kan være viktige for kommende generasjoner.

Samarbeid med skolene og barnehagene

Jeg gleder meg over det gode samarbeidet mellom skole, barnehage og kirke her i Hol, og jeg vil oppmuntre til at dere fortsetter den gode dialogen med skolene. På torsdag hadde vi et fint møte med rektorer for både Hallingskarvet og Geilo barne- og ungdomsskole, samt leder for Kultur- og oppvekstetaten i Hol kommune.

Jeg er imponert over de fine, langsiktige planene som er utarbeidet for samarbeidet mellom skole og kirke, som utnytter mulighetene og ressursene som kirken kan bidra med for å oppfylle skolens egne målsettinger.

Vi tenkte høyt om hvordan samarbeidet mellom skole og kirke skjer på andre premisser enn for noen tiår siden, men at kirken fremdeles er en viktig ressurs for skolen som en sentral institusjon i lokalsamfunnet. Vi gleder oss over at det fortsatt er solid oppslutning om skolegudstjenestene før jul, og i henhold til læreplanene er det svært nyttig og viktig for skolene å kunne besøke kirkene i forbindelse med ulike temaer i undervisningen. Kirkebyggene våre er viktige ressurser for både trosopplæring og skole/kirke-samarbeid. Tradisjonen med skolegudstjenester kan videreføres også i et mer mangfoldig samfunn, så lenge skolen legger til rette for gode alternative opplegg for de elevene som ikke vil delta.

Beredskap

er også et naturlig tema for samarbeidet mellom skole og kirke. Jeg oppfordrer dere til å hente inspirasjon fra gode **maler for samarbeidsavtaler** mellom skole og kirke på dette feltet.

Møte med kommunens ledelse

I visitasprogrammet inngår det møter med kommunens ledelse. Selv om kirken ikke lenger er en statskirke, er den i høy grad en kommunekirke, siden en vesentlig del av kirkens inntekter bevilges over kommunebudsjettet. Samtalen med formannskapet og rådmannens ledergruppe viste at kirken på mange måter deltar i kommunens måloppnåelse på flere felter, og det var gledelig å oppleve at det er stor bevissthet om kirkens viktige rolle i Hol. Vi hadde en god samtale om hvordan kirke og kommune kan spille på lag for å gjøre Hol til et godt sted å bo, og hvordan kirken kan bidra til at kommunen når sine mål. Jeg er glad for at kirken har en selvsagt plass i kommunens kriseberedskap.

Misjon

Å være kirke er å være et håpsteget i verden midt i lokalsamfunnet, både lokalt og globalt. Kirken i Hol er en del av et verdensvidt fellesskap, der vi sammen hjelper og støtter hverandre. Det har blitt utvist et stort engasjement knyttet til Kirkens Nødhjelps fasteaksjon. Jeg skulle gjerne sett at det også var fokusert mer på faste avtaler med organisasjoner som driver arbeid i andre land som en del av bevisstheten om at kirkens oppdrag er både lokal og global. Disse avtalene er viktige påminnelser om at den lokale kirken hører hjemme i en stor sammenheng.

3. KIRKEN ER MER FOR FLERE

Kirkens diakoni er kanskje den aller viktigste brobygger mellom kirken og samfunnet. Det foregår et omfattende diakonalt arbeid i menighetene i Hol kirkelige fellesråd, mye takket være frivillige. Ett av punktene i Den norske kirkes diakoniplan handler om nestekjærlighet i praksis. Dette skjer som små, enkle handlinger takket være mennesker med et diakonalt blikk. Og det realiseres gjennom store, krevende tiltak. Målet er at kirken skal tilby og være et inkluderende fellesskap for flest mulig.

Tilhørighet og gode møteplasser

I menighetene arbeides det målrettet med å gi tilhørighet og skape gode møteplasser. Jeg har allerede nevnt noen av disse, og i tillegg kommer alle konserter og kulturarrangementer og likeledes aktivitetene for barn og familier.

Kirketorget i Geilo kulturkyrkje er en slik åpen møteplass. Her holder trofaste frivillige det åpent nær sagt hver dag. Den varme og inkluderende holdningen skaper rom for grupper og besøkende som kommer innom eller som legger sine aktiviteter hit. Brukerne av kirketorget spenner fra Saab-gjengen til senioruniversitetet, her holdes dåps- og konfirmasjonsselskaper og minnesamvær, for bare å nevne noe.

Det er en stor ressurs å ha en slik åpen møteplass i et lokalsamfunn. Det er en viktig jobb å rekruttere nye til å tre inn i den viktige oppgaven som vertskap, og kanskje bruke litt mer tid til å reflektere rundt de verdiene denne åpne møteplassen representerer og preges av.

Skurdalskyrkja og nyoppussede Hol kyrkje har også potensiale som møteplass, og soknerådet i Skurdal og Dagali har idéer som kan bidra til at kirken kan bli en åpen møteplass med lav terskel - og kanskje en vaffel i handa. Jeg oppfordrer til å teste ut gode idéer som kan skape uformelle møteplasser der også folk som opplever utenforskap eller ensomhet finner sin plass.

I Plan for diakoni står det: *Tradisjonelle relasjonsmønstre og fellesskapsformer er i endring innenfor alle aldersgrupper. Ensomhet og mangel på tilhørighet rammer mange.* Det er fint å se hvordan kirken på en så naturlig og inkluderende måte spiller en sentral rolle i lokalsamfunnet - ikke bare for de få – men som en raus og åpen folkekirke. Her er det plass og rom for å bruke seg selv og sine talenter på ulike måter, og ta del i fellesskap der man kan føle seg hjemme og møte andre.

Gjenbruksbutikken

er en imponerende fortelling om engasjement og kreativitet. Det er en økonomisk gullgrube for menigheten, med en omsetning på 1,3 mill i 2024. Det investeres utallige timer med frivillig innsats uke etter uke. Veldig inspirerende å høre om samarbeidet mellom Gjenbruksbutikken og flyktningetjenesten, og at flyktninger kan lære seg språk, bli inkludert i et arbeidsfellesskap og få lov til å bidra praktisk. Her finnes det potensiale til å styrke det inkluderende fellesskapet i tiden fremover, både for å rekruttere nye frivillige og for å gi mennesker tilhørighet og en opplevelse av å bli sett og oppleve mestring.

Plan for diakoni i Den norske kirke sier: *Et grunnleggende aspekt i kristen tro er at mennesket er skapt til fellesskap. Å styrke båndene mellom nye mennesker og knytte nye bånd der forhold er gått i stykker, er en diakonal utfordring.* Dette bidrar virkelig gjenbruksbutikken til.

En mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivilligarena

Møtet med menighetsrådene ga innblikk i drømmer og tanker som de folkevalgte har for livet i menighetene i årene fremover. Jeg vil berømme menighetsrådene for det oppriktige engasjementet dere viser for kirken lokalt, og at dere er opptatt av å ta godt vare på de ansatte.

Vi snakket også om utfordringene knyttet til å **rekruttere frivillige** til ulike aktiviteter. Det er viktig å «spørre riktig», det vil si å lete etter hva den enkelte kan oppleve som meningsfylt å være med på og med åpenhet for hvilke gaver den frivillige kan bringe med seg inn i fellesskapet.

Til slutt vil jeg oppsummere mine utfordringer i noen punkter.

UTFORDRINGER

1. Aller først vil jeg oppfordre dere til å fortsette å arbeide med gode og inkluderende **gudstjenester og fellesskapstilbud** med bredde og variasjon, og ta vare på egenarten til den enkelte menighet. Samtidig vil jeg be dere se på **samarbeidsmuligheter i hele prostiet**, i tråd med hva dere allerede gjør på konfirmantfronten og gjennom felles digitalt kalenderverktøy, som sikrer god flyt og en fornuftig disponering av ressursene.
2. **Vær frimodige og inviter** med dere naboer, familie, venner og kjente til samlinger i kirkene
3. Jeg vil også oppfordre dere til å **krysse soknegrensene** og oppsøke gudstjenester og andre samlinger i nabosoknet. Karsten Isachsen skriver i en av sine bøker om kunsten å gå i kirke. Den er noe man tilegner seg og blir glad i gjennom øvelse, ifølge Karsten.
4. Arbeid videre med utviklingen av et **bærekraftig barne- og ungdomsarbeid**. Her blir det viktig å finne en god samhandling både internt i menighetene og med gode samarbeidspartnere i nærmiljøet. Det er viktig at nye tiltak blir godt forankret og at ambisjonene legges med grunnlag i en realistisk vurdering av ressursene.
5. Det nedlegges en imponerende innsats av **frivillige** i menighetene, men gjennomsnittsalderen stiger. Når nye skal rekrutteres, er det viktig å lete etter hva den enkelte kan oppleve som **meningsfylt** å være med på, og med åpenhet for hvilke **gaver** den frivillige kan bringe med seg inn i fellesskapet. Jeg vil utfordre menighetsrådene til å sette av tid til å drøfte dette, gjerne over flere møter og kanskje bruke det fine ressursmateriellet som er utviklet av Kirkerådet og finnes tilgjengelig på www.ressursbanken.no
6. Fortsett arbeidet med å bruke «**Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet**» som et hjelpemiddel til å se de ulike planene og delene av menighetens virksomhet i sammenheng.
7. Jeg ber dere arbeide videre med å **styrke den helhetlige tilnærmingen** til det kirkelige arbeidet i hele kommunen. Vi har snakket om at satsinger på både barne-/ungdomsarbeid, diakoni og kultur bør være fellessatsinger for soknene. Det finnes en ordning for **felles menighetsråd** uten at soknene sammenslås. Her er det gode erfaringer å se til både i Ål og Modum, for å nevne to gode eksempler. Et slikt initiativ må komme nedenfra i god tid før kirkevalget 2027.

AVSLUTNING

TAKK for gode visitasdager, for et flott visitasprogram og alle gode opplevelser underveis. Takk for den store innsatsen dere alle gjør i menighet og lokalsamfunn. Takk til alle som har medvirket administrativt og praktisk, kunstnerisk og musikalsk, og på andre måter. I forberedelsene og underveis i visitasen har jeg hatt god hjelp av medarbeiderne på bispedømmekontoret, og ikke minst prost Camilla Osnes, kirkeverge Anders Ilsøy og kirkefagsjef Michael Onsrud. En særlig takk til disse tre.

Tunsberg bispestol, 6. april 2025

Jan Otto Myrseth
biskop